

Verkiezingsprogramma

D66 Lansingerland

Voorwoord

Beste lezer,

Hierbij ons verkiezingsprogramma voor de komende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022. U vindt in ons programma onze visie op onze gemeente, onderwerpen die spelen en onze ambitie op tal van terreinen waar D66 het verschil kan maken met uw stem!

In dit verkiezingsprogramma staan onze ambities voor de komende jaren.

De inzet is om van Lansingerland een gemeente te maken:

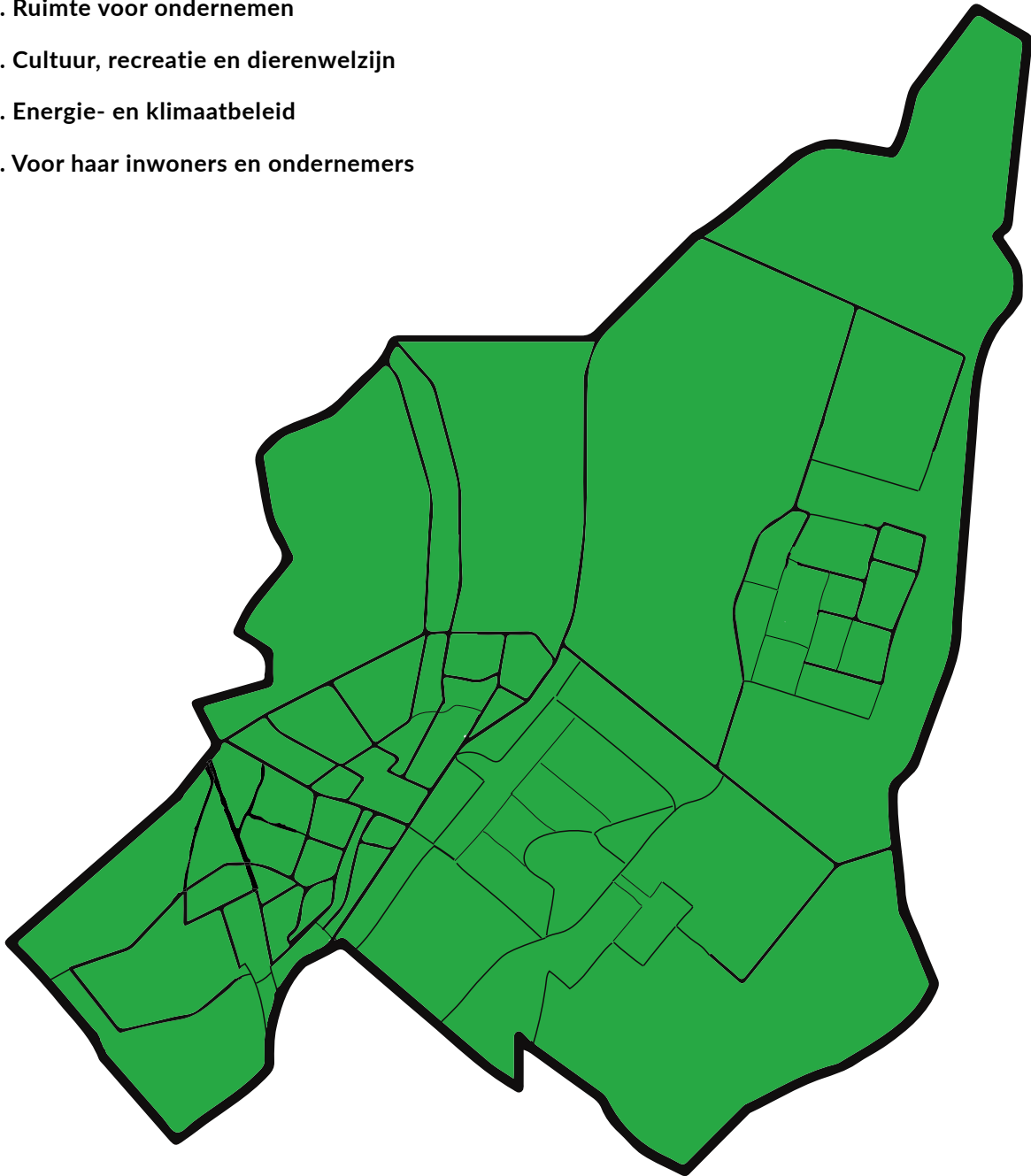
- Waar iedereen kan wonen in een veilige, groene en schone leefomgeving;
- Waar we door innovatieve samenwerking een energieneutrale en klimaatadaptieve gemeente worden;
- Waar passend onderwijs en educatie voor iedereen goed geregeld en toegankelijk is;
- Waar de zorg- en welzijnsvoorzieningen op niveau en op maat zijn;
- Waar je kan recreëren, sporten, genieten van cultuur en muziek en kinderen buiten spelen;
- Waar ondernemers kunnen ondernemen, waar mensen elkaar helpen en naar elkaar omkijken;
- Waar inwoners vertrouwen hebben in een inclusieve samenleving en de gemeente pal staat voor haar inwoners door een betrouwbare en open bestuurscultuur.

lijsttrekker,
Ineke den Heijer

Inhoudsopgave

1. Wonen en vervoer
2. Goed onderwijs en educatie
3. Zorg, welzijn en sport
4. Ruimte voor ondernemen
5. Cultuur, recreatie en dierenwelzijn
6. Energie- en klimaatbeleid
7. Voor haar inwoners en ondernemers

Fijn wonen in Lansingerland

Wonen en Vervoer

D66 wil een gemeente waar je kan wonen in een veilige, groene, goed bereikbare en schone leefomgeving.

Wonen is één van de belangrijkste opgave van deze tijd.

D66 vindt het belangrijk dat iedereen prettig en veilig kan wonen.

Dat je kan kiezen waar, hoe en met wie je wilt wonen. Jong en oud, met of zonder kinderen, samenwonend of alleenstaand, starters of doorstromers. Iedereen heeft recht op een fijne woning. Veel mensen lukt het niet om een huis te vinden. Met name studenten, starters, eenpersoonshuishoudens en mensen met middeninkomens hebben het lastig. Er is een gebrek aan betaalbare woningen voor deze groepen mensen. Sommigen verdienen te weinig voor een woning in de private sector of juist te veel voor een sociale huurwoning. Anderen willen graag kleiner gaan wonen, maar vinden geen geschikte woning. Vooral met een middeninkomen kom je er niet meer tussen. Het is een landelijk probleem, maar de urgentie in Lansingerland is nog hoger, aangezien de prijzen voor koopwoningen hier gemiddeld hoger liggen dan elders.

De situatie nu is dat slechts 25% van de koopwoningen in Lansingerland een verkoopwaarde heeft onder de €325.000. Daarnaast worden ook te weinig woningen gebouwd in het middensegment. Juist hier moet Lansingerland maximaal op inzetten. Ook de ouderen/senioren in onze gemeente die graag naar een appartement willen verhuizen, maken nu weinig kans vanwege het beperkte aanbod. De algehele doorstroming in de woningmarkt stagneert. Dit probleem kunnen we alleen aanpakken door in verschillende segmenten van de woningmarkt het aantal betaalbare woningen te vergroten en de doorstroming bevorderen. We willen het tekort aan betaalbare woningen in onze gemeente aanpakken en ervoor zorgen dat iedereen een plek kan vinden die bij hun budget past. Dit doen we door in te zetten op nieuwbouw en te bevorderen dat er slimmer wordt omgegaan met de huidige woningvoorraad en de doorstroom te bevorderen. Sociale woningbouw verdient extra aandacht in onze gemeente en het aandeel moet omhoog. Het

beeld dat sociale huur voor een kleine groep bedoeld is, moet op de schop. Sociale huur is bedoeld voor jongeren, ouderen, laag- en hoogopgeleiden en daarom moet er voor sociale huur ruimte worden gemaakt, ook als dit ten koste gaat van meer rendabele 'dure' bouw van luxe koopwoningen. Huisvesting zou niet primair moeten gaan om financieel gewin, maar vooral over wat er nodig is voor onze inwoners om fijn te kunnen wonen in Lansingerland.

Ook wil D66 dat Lansingerland de best en duurzaamst bereikbare gemeente van Zuid-Holland wordt. Daarvoor zijn fietsvoorzieningen en hoogfrequente openbaar vervoer verbindingen noodzakelijk. D66 vindt het daarnaast belangrijk dat de luchtkwaliteit in onze gemeente aanzienlijk wordt verbeterd. De gemeente zet zich daarom nog meer in voor schone lucht. Betere luchtkwaliteit zorgt voor gezondheidswinst en het halen van de natuurdoelen en verbetering kwaliteit van leven.

D66 in Lansingerland heeft daarom de volgende prioriteiten:

Wonen

- D66 pleit voor actiever zoeken naar geschikte bouwlocaties voor woningen voor jongeren en senioren, te denken valt bijvoorbeeld aan de bouwlocatie Wilderszijde, dorpscentra en Bleizo-West.
- D66 wil zoeken naar alle mogelijkheden voor meer woningbouw. Bijvoorbeeld door te intensiveren op bepaalde locaties, functieverandering van kantoren, winkels of glastuinbouwgebied of kleinere woningen te bouwen. D66 is van mening dat we moeten inzetten op kleinere woningen voor specifieke doelgroepen.
- D66 wil onderzoek doen naar de haalbaarheid van studentenhuisvesting bij belangrijke OV-knooppunten, bijvoorbeeld Berkel Westpolder.
- D66 pleit voor het volop ontwikkelen van intensieve en duurzame woningbouw in BleiZo-west.
- D66 wil de groene ruimte zoveel mogelijk intact laten en stimuleert daarom bouwen in de bestaande kernen en woonwijken. Op daarvoor geschikte locaties, bijvoorbeeld in het centrum van Berkel en Rodenrijs vinden wij hogere bouwvormen passend.
- Verder wil D66 dat er meer ruimte wordt gegeven aan het (collectief) particulier opdrachtgeverschap en initiatieven als 'knarrenhofjes', flexwoningen of tiny houses. Lansingerland maakt het mogelijk om de beschikbare grond zo efficiënt mogelijk in te zetten en daarbij zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen van inwoners.
- Nieuwe seniorenwoningen moeten levensloopbestendig worden, zodat ze in de toekomst makkelijker aan te passen zijn en daarmee langer voldoen aan de behoefte van de bewoners.
- Door de verkoop van huurwoningen door woningcorporaties in het verleden is er nu een groot tekort aan betaalbare huurwoningen. D66 wil dat de gemeente haar doelen ten aanzien van sociale woningbouw realiseert bij nieuwe uitbreidingen, zodat de wachtlijsten kunnen worden wegge-

werkt. Omdat er een tekort is, wil D66 dat de gemeente hierover prestatieafspraken maakt met woningcorporaties.

- De gemeente moet met ontwikkelaars bindende afspraken maken over realisatie van woningen in het betaalbare segmenten voor de verschillende doelgroepen. D66 wil dat de gemeente meer de regie pakt en met investeerders, ontwikkelaars en woningcorporaties tot plannen komt die meer tegemoet komen aan de vraag van onze inwoners. Ook al gaat dit misschien ten koste van de grondopbrengsten.
- Daar waar het kadastraal splitsen van woningen een oplossing biedt, moet het makkelijker en goedkoper worden gemaakt.
- Lansingerland ligt tussen studentensteden waar een groot tekort is aan huisvesting voor studenten. D66 wil onderzoeken of er ook studentenhuishvesting in Lansingerland kan komen. Bijvoorbeeld bij belangrijke OV-knooppunten.
- Meer innovatieve opties moeten daarom ook zeker overwogen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een gemeente die zelf betaalbare woningen ontwikkelt als de markt achter blijft. Het invoeren van een opkoop-bescherming in wijken of gedeelte van wijken moet ervoor zorgen dat doelgroepen buiten spel worden gezet.
- Nieuwe woningen dienen zoveel mogelijk circulair / cradle-to-cradle gecertificeerd te zijn waarin hergebruik van materialen wordt nagestreefd.

- D66 wil 'bouwen met de natuur' stimuleren waardoor ook door de bebouwing in Lansingerland verder kan vergroenen.
- Een proactieve rol nodig is nodig vanuit de gemeente waarbij gezocht moet worden naar constructies waarin de gemeente regie voert, in plaats van de markt volgt en faciliteert.
- D66 wil dat de gemeente de woningcorporatie 3B Wonen intensiever betreft als gelijkwaardige partner bij de visievorming en beslissingen over het gewenste en betaalbare woningbouwprogramma.

Veilige woonomgeving

- D66 is er alert op dat iedereen zich veilig voelt op straat én in huis.
- D66 wil de inbraakwerendheid van woningen bevorderen en initiatieven als het gebruik van het politiekeurmerk bij nieuwbouw stimuleren.
- D66 vindt het belangrijk dat de aanrijtijden voor de hulpdiensten (w.o. politie, ambulance en brandweer) blijvend worden gehaald.
- Wat verkeersveiligheid betreft wil D66 dat er voldoende intelligente verlichting is op fietspaden tussen de kernen en belangrijke routes richting scholen.
- D66 vindt dat de buurt actief betrokken moet worden bij de veiligheid van hun eigen wijk, door bijvoorbeeld het gebruik van buurtveiligheid app's en preventieve maatregelen in samenspraak met inwoners.

Goede bereikbaarheid en duurzaam vervoer

- Wij streven naar het uitbreiden en optimaliseren van snelle en veilige regionale fietsverbindingen, bijvoorbeeld richting Delft en Zoetermeer, waardoor elektrisch fietsen wordt gestimuleerd.
- Het is belangrijk dat Lansingerland goede OV-verbindingen heeft met omliggende steden. D66 wil de ontwikkeling van openbaar vervoer verder stimuleren. D66 zet zich in voor goede bereikbaar-

heid van de kernen.

- D66 vindt dat er vanuit Bleiswijk en andere kernen een goede verbinding moet komen naar het NS-station Lansingerland-Zoetermeer.
- D66 is voor duurzame groei van vervoer met de elektrische auto's. D66 vindt dat er meer laadpalen en snellaad plekken moeten komen, bijvoorbeeld bij stations, centra en horecavoorzieningen.
- De gemeente moet het goede voorbeeld geven door haar eigen wagenpark elektrisch te maken.
- Voor de bereikbaarheid van de voorzieningen in de stad (Den Haag, Delft, Zoetermeer en Rotterdam) is D66 voorstander van de uitbreiding van de metro en bus voorzieningen voor overdag (capaciteit) en vooral late avond en nacht.
- We blijven in de regionale samenwerking pleiten voor de doortrekking en het vertrammen van de ZoRolijn; de verbinding vanuit Rotterdam via Berkel naar Zoetermeer.
- De P&R bij bepaalde Randstadrail haltes hebben op piekmomenten te weinig capaciteit. D66 wil daarom uitbreiding van de P&R en blijvende aandacht voor fietsparkeren.
- D66 is voor de definitieve komst van een nachtmetro in de weekeinden. Tot één uur 's nachts voor degene die een film of concert bezoeken, maar liever langer voor bezoekers van clubs. Naast verlenging in de nacht wil D66 dat onder de doelgroep ook wordt onderzocht of er behoefte is aan het verruimen van de tijden in de vroege ochtend op zaterdag en zondag. Bij die beslissing houden we rekening met de aanpak van eventuele geluidshinder.
- Deelmobiliteit heeft de toekomst en daarom moet de bestaande infrastructuur aangepast worden om dit maximaal te faciliteren.

Verkeersveiligheid

- Sommige wegen hebben te maken met teveel (auto)verkeer en daardoor ontstaat een verslechterde leefomgeving. Veel van deze wegen binnen Lansingerland hebben nu de status als gebiedsontsluitingsweg, gelijk aan bijvoorbeeld de N209. D66 wil daarom onderzoek naar de introductie van een nieuwe wegcategorie; de wijkontsluitingsweg. met haar eigen inrichting specificaties qua maatvoering. Zichtbaarheid en gepaste snelheden staan daarbij centraal. D66 pleit voor 30 km zones om de verkeersveiligheid te bevorderen.
- Deelscooters bieden de toegang tot vervoer voor veel groepen. Het parkeergedrag zorgt echter voor irritaties. Het gebruiksgemak dient voor D66 in stand te blijven, de overlast dient te worden teruggedrongen. Het toewijzen van vaste parkeervakken helpt daarbij.
- D66 vindt dat er meer bewustwording nodig is over het gevaar van hard rijden, bijvoorbeeld in woonwijken. Dat geldt ook voor het gebruik van telefoon achter het stuur. Alleen op die manier maken we als gemeente samen de gemeente veiliger.

Parkeren

- D66 vindt investeringen in het uitbreiden van auto parkeermogelijkheden urgent bij de stations

Westpolder en Rodenrijs. Parkeerplaatsen voor auto's moeten integraal langs de gehele lijn van de RandstadRail worden bekeken op de schaal van de regio. Er zijn voldoende parkeervoorzieningen bij stations nodig om het gebruik van openbaar vervoer voor meer mensen toegankelijk te maken.

- Uitbreiden van bewaakte en overdekte fietsparkeervoorzieningen is noodzakelijk op deze stations. De Biesieklette, de gratis bewaakte fietsenstalling, bij Berkel Westpolder is een mooie voorziening die op meer plaatsen onderzocht moet worden.

Schone lucht en prettige leefomgeving

- D66 wil dat we afspraken uit Het schone lucht akkoord nakomen. Samen met het Rijk, de provincies en 80 andere gemeenten is Lansingerland deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord; Samen streven de deelnemende partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016!
- In de komende periode willen we beoordelen waar de hotspots van luchtverontreiniging zitten en wat we daar aan kunnen doen. D66 wil dat de gemeente naast een Schone luchtakkoord zich ook inzet voor een Schoon waterakkoord voor verbetering van de (zwem)waterkwaliteit.
- De gezondheid van onze inwoners vraagt permanente aandacht. Bij de aanleg van nieuwe wegen, woningen of bedrijventerreinen letten we goed op de consequenties voor de luchtkwaliteit. D66

wil geluidsoverlast zoveel mogelijk verminderen. Iedere uitbreiding van Rotterdam The Hague Airport (RTHA) is wat D66 betreft daarom ongewenst. Verder houden wij vast aan de afspraken die met de rijksoverheid zijn gemaakt over de HSL..

- Bij de aanleg en inpassing van de verlengde A16 streeft D66 naar 'saldo nul' (geen toename van geluidsoverlast of verslechtering van de luchtkwaliteit). Daarbij wil D66 de garantie dat door de aanleg geen problemen ontstaan op het onderliggend wegennet. Onderzoeken geven aan dat deze rijksweg voor substantieel meer verkeer zorgt op de N209 en de Boterdorpseweg en Klapwijkseweg. Wij willen voorkomen dat provinciale en lokale wegen dichtslibben. De overlast van geluid en fijnstof mag niet toenemen. Om dit te kunnen garanderen wil D66 in 2022 een nulmeting, gevolgd door een meting na opening van de verlengde A16 in 2025. De gemeente Lansingerland moet met de provincie in overleg om maatregelen te nemen die de toestroom beperken en goed begeleiden.

Schoon water

- De kwaliteit van water wordt voor een groot gedeelte in Lansingerland bepaald door de aanwezige glastuinbouw. D66 vindt dat gewasbeschermings- en reinigingsmiddelen niet meer mogen voorkomen in het water. Duurzame inzet van zonwerende middelen (krijten) bij kassen moeten voorkomen dat de waterkwaliteit wordt aangetast.
- D66 vindt dat er samen met de ondernemers uit de glastuinbouw actief dient te worden ingezet op reductie van watergebruik. Afvalwater kan worden ingezet. Bij piekbuien kunnen gietwaterbassins worden ingezet voor de opvang als er anticyclisch mee wordt omgegaan. Er kan worden geëxperimenteerd met het vasthouden van water in de grond voor gebruik van periodes van droogte.

Groen-blauwe gemeente, in de wijken en de buitengebieden

- Onze gemeente heeft in vergelijking met andere gemeenten weinig groen en weinig bomen binnen de wijken. Daarom blijft D66 zich inzetten voor meer groen in en rond de wijken en in de dorpscentra.
- D66 wil bewoners nadrukkelijk betrekken om de leefbaarheid in de wijk of buurt verder te verbeteren. D66 wil in elke wijk een 'wijkparkje', zodat groen altijd dichtbij is en er ruimte voor inwoners is om elkaar te ontmoeten.
- D66 wil zichtbare natuurmaatregelen in de wijk, dicht bij de mensen, zoals nestkastjes, bijenhôtels en groene, botanisch rijke bermen en insecten en vogelvriendelijke plantsoenen.
- Waar het kan worden (nieuwe) parkeerplaatsen groen en waterdoorlaatbaar.

- D66 wil dat de kwaliteit van het unieke groene buitengebied binnen onze gemeente wordt behouden en waar nodig ecologische wordt verbeterd en versterkt. Natuurvereniging Rotta, Het Milieuplatform en de Natuur- en Milieuvereniging zijn voor D66 belangrijke gesprekspartners hierbij.
- D66 wil het netwerk van fietspaden uitbreiden en verbeteren waar nodig en stimuleren dat zich hier kleine horecavoorzieningen aanpalend zullen vestigen.
- D66 wil meer parkeerplekken bij de entree van deze recreatiegebieden voor minder mobiele mensen, zodat zij ook kunnen genieten van het buitenleven.
- D66 wil geen natuur en groene gebieden opofferen voor nieuwbouw. Voor onze regionale woningopgave kunnen daarvoor beter de transformatiegebieden van de oude glastuinbouw worden gebruikt of binnen de kernen naar ruimte worden gezocht. Waar dat past kan dat ook door hoger te bouwen.

Openbare ruimte

- D66 wil dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft op het gebied van groenbeheer, door ecologisch verantwoorde inzet van beheersmaatregelen. Natuurlijk beheer kan voordeliger zijn en vergroot ook de belevingswaarde van het groen.
- Lokale ondernemers en burgerinitiatieven kunnen een rol krijgen in het beheer wanneer dat leidt tot een verbetering van de kwaliteit en verhoging van de belevingswaarde. Bij nieuwe groenbeheerplannen steunen we initiatieven vanuit de buurten en wijken en we geven ruimte voor creatieve ideeën. Zo krijgen bewoners meer zeggenschap over hun eigen leefomgeving.

Water (klimaatadaptatie)

- Klimaatverandering zorgt voor forse hoosbuien en drogere zomers. Hiervoor nemen we maatregelen om de gevolgen het hoofd te bieden. Dit is een grote opgave. Om goed met deze nieuwe uitdagingen om te gaan zullen gemeente, inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners samen aan de slag moeten.
- Wateropvangsystemen (groene daken en ondergrondse waterbassins) zorgen voor waterbuffering. Daarbij kan het opgevangen hemelwater gebruikt worden voor bewatering van tuinen
- D66 wil een gemeentelijk klimaatadaptatieplan opstellen, budget er aan toewijzen en dit de komende periode uitvoeren. Hier hoort een regionale aanpak bij die we samen met onze buurgemeenten willen realiseren.
- Behalve watertekort en -overlast, is er ook meer kans op extreme hitte. Het aanleggen van meer groen tussen, maar ook op bebouwing en het openhouden van de groene ruimte tussen de dorpen, is essentieel om deze hittestress te verminderen. Dit sluit aan bij het al voorstel van iedere wijk een eigen wijkpark. D66 wil ook dat er een hitteplan komt voor de inwoners van Lansingerland. Vooral ouderen hebben het moeilijk bij langdurig extreem warme periodes.

Goed Onderwijs & Educatie

Vrij zijn begint met goed en passend onderwijs. Dit wordt voor een groot deel bepaald door maatregelen van de landelijke overheid. De gemeente kan echter veel bijdragen aan goed en passend onderwijs en educatie voor al haar inwoners.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

Rijke schooldag

- D66 wil voor elk kind die dat wil een “rijke schooldag”. Dat betekent een dagvullend programma met naast het reguliere onderwijs activiteiten op het gebied van: sport, cultuur, natuur, computervaardigheden, technische vaardigheden, burgerschap en huiswerkbegeleiding. De gemeente stimuleert hierbij een nauwe samenwerking tussen scholen, verenigingen, bibliotheek, culturele instellingen, opvang etc. Leerlingen kunnen als onderdeel van de rijke schooldag ook kennismaken met de grote verscheidenheid aan beroepen in onze gemeente (zorg, maakindustrie, tuinbouw, detailhandel, dienstverlening) door middel van bedrijfsbezoeken en maatschappelijke stages. Een rijke schooldag bevordert gelijke kansen voor iedereen en maakt kinderen weerbaarder in de maatschappij. Voor ouders met een minimuminkomen moet de gemeente zorgen voor ondersteuning via sport- en cultuurfonds en stichting leergeld.

Voorschoolse educatie en peuteropvang

- Voor kinderen tussen 0 en 4 jaar vindt D66 voorschoolse educatie en opvang belangrijk. Daarmee kunnen leerachterstanden worden voorkomen en hebben alle kinderen gezamenlijk een goede en gelijke start. Daarbij draagt de gemeente financieel bij aan het opwaarderen van alle opvang

naar het niveau van voorschoolse educatie en stimuleert de gemeente de samenwerking tussen de kinderopvang en het onderwijs. Dit kan bijvoorbeeld door het faciliteren van integrale kindcentra (IKC) en ondersteuning door voorschools maatschappelijk werk.

Basisonderwijs

- D66 gaat uit van het concept van een “integraal kindcentrum” (IKC) als basis voor het primair onderwijs, samen met kinderopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang. De gemeente zorgt voor geschikte gebouwen waarin scholen en kinderopvang samenwerken onder één dak en vanuit één pedagogische visie.
- Het basisonderwijs/kindcentrum moet voor ieder kind, leerling of medewerker een veilige omgeving zijn. Dit betekent dat er in onze gemeente geen plek is voor discriminatie en pesten. Wij zien de gemeente als partner van de scholen om dit veilige klimaat te waarborgen.
- De gemeente overlegt met kindcentra en omwonenden over veilige routes naar de scholen en het stimuleren van wandelen en fietsen naar school.

Voortgezet onderwijs

- De overgang van basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs is een grote en essentiële stap. In het kader van de rijke schooldag dienen de leerlingen zo goed mogelijk begeleid en geïnformeerd te worden over de mogelijkheden van vervolgonderwijs na de basisschool.
- D66 wil stimuleren dat de bedrijven in onze gemeente samenwerken met (beroeps)opleidingen, door stageplekken te creëren, projectopdrachten (technasium) aan te bieden en door het geven van gastlessen. Dit doen wij bij voorkeur samen met andere gemeenten in regionaal verband.

Passend Onderwijs en zorg

- Voor alle kinderen moet er een plek op school zijn. D66 wil voorkomen dat er thuiszitters zijn. De gemeente moet actief beleid voeren om ieder kind zoveel mogelijk in de eigen omgeving onderwijs te bieden, ieder kind heeft een leerrecht en -plicht. D66 wil daarom meer intensieve samenwerking tussen kinderopvang, basisonderwijs, speciaal onderwijs en zorg.

Onderwijshuisvesting en gezonde scholen

- Wij streven naar integrale huisvesting van onderwijs en opvang. Met de gezamenlijke schoolbesturen en kinderopvangorganisaties stellen we een meerjarig investeringsplan op om goede huisvesting met adequate spreiding te realiseren. Goede huisvesting betekent voor D66 ook goed onderhouden gebouwen, met een goede ventilatie voor een gezond binnenklimaat, en klimaat- en energiezuinige of -neutrale schoolgebouwen.
- Door de corona is duidelijk geworden dat goede ventilatie van groot belang is. D66 wil samen met de scholen en de gemeente richting het Rijk optrekken om extra geld te krijgen voor aanpassingen

in de scholen om het binnenklimaat te verbeteren. Na realisatie moet de gemeente die kwaliteit ook samen met de scholen monitoren.

- Verder wil D66 groene en klimaatadaptieve schoolpleinen met bijvoorbeeld moestuinen stimuleren. D66 wil de bewustwording van gezonde voeding bij kinderen vergroten door gezonde voeding aan te bieden op scholen. Daarnaast geven scholen het voorbeeld van optimale afvalscheiding, ook als educatief doel.
- Wij vinden natuureducatie en het klimaat belangrijke onderwerpen. In het kader van de rijke schooldag faciliteren we natuurorganisaties om een lesprogramma natuureducatie op te zetten.

Scholen vervullen een centrale rol in hun omgeving

- Naast onderwijs, educatie en kinderopvang zijn schoolgebouwen ook de ideale plek voor een ontmoetingsplaats in de wijk. Denk aan bijeenkomsten van wijk- en buurtverenigingen, cursussen voor wijkbewoners, ruimtes voor verenigingen, debatavonden in het kader van burgerschap etc. De gemeente ondersteunt medegebruik van schoolgebouwen zoveel mogelijk.

Volwasseneducatie

- D66 ziet het belang van een leven lang leren, met een prioriteit om laaggeletterdheid op te heffen, administratieve en computervaardigheden te vergroten. Ook in onze gemeente kennen we laaggeletterde inwoners of inwoners die niet digitaal vaardig genoeg zijn. De gemeente stelt een integraal actieplan op om dit percentage sterk terug te dringen, o.a. door subsidies te verstrekken om mensen te begeleiden.

Zorg, Welzijn & Sport

Een inclusieve samenleving begint bij zorgen voor elkaar. Iedereen doet mee en de mensen die zelf minder goed mee kunnen doen helpen we om dat wel te doen. Schone lucht, goed werk, voldoende beweging en mentale weerbaarheid zijn het startpunt van een gelukkig leven.

D66 vindt het belangrijk dat mensen zelf regie hebben op hun leven, ook in de toekomst. We hanteren daarbij het uitgangspunt: 'Laat iedereen vrij, maar niemand vallen'.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

Zorg

- D66 vindt het belangrijk dat mensen zorg krijgen die zij nodig hebben. Het aanbieden van en de keuze hebben op passende zorg op maat, is daarbij essentieel. Te allen tijde moet de zorgvrager centraal staan, bijgestaan door een onafhankelijk cliëntondersteuner of mantelzorger. Zorg moet laagdrempelig en bereikbaar zijn, zonder ingewikkelde formulieren of onduidelijke procedures. De cliënt heeft op 1 plek digitaal overzicht over alle gegevens die op hem of haar van toepassing zijn.
- D66 wil vooral aandacht voor de wachtlijstproblematiek in de geestelijke gezondheidszorg. Recent landelijk onderzoek liet zien dat ruim een derde van de patiënten binnen deze zorg te lang moet wachten op passende zorg. Met name is dit gebleken door de corona pandemie waar de maatregelen zorgden voor grote mentaal druk op jongeren.
- Veel kinderen, jongeren en ouders lopen vast als zij gespecialiseerde hulp nodig hebben. Ook voor deze groep geldt helaas dat de ernstig zieke kinderen vaak langer moeten wachten op behandeling.
- Juist personen die er ernstig aan toe zijn moeten lang wachten omdat de behandeling voor patiënten met lichte klachten relatief beter wordt vergoed. Na de corona crisis moet er beter en meer geïnvesteerd worden in vaste zorgpartners.
- Daarnaast vindt D66 dat de vergoeding van zorg meer gebaseerd moet worden op de toege-

voegde waarde voor de patiënt en niet op het aantal behandelingen. Om vanuit de gemeenteraad op basis van de juiste informatie de goede besluiten te kunnen nemen is het belangrijk dat de gemeente goede contacten heeft met onder andere de adviesraad sociaal domein en de netwerkpartners in de zorg (Bibliotheek Oostland en jeugd- en jongerenwerk).

- Sommige trajecten lopen soms erg lang door zonder dat duidelijk is wat het resultaat van een behandeltraject is. D66 is voorstander van heldere tussentijds evaluaties en resultaatgerichte financiering.
- Daarnaast vindt D66 dat in de jeugdzorg het (Persoonsgebonden budget (Pgb) een goed middel kan zijn om passende zorg te kunnen kiezen. Ook de overgang van jeugdhulp naar zorg voor volwassenen moet, zodra de jongere volwassen wordt, laagdrempelig en eenvoudig zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de doorstroom van jeugdhulp naar Wmo. Vooral kinderen en jongeren die jeugdzorg nodig hebben zijn zeer kwetsbaar. Juist voor hen is het belangrijk dat zij snel de juiste zorg krijgen. D66 snapt dat de gemeente niet altijd over voldoende kennis en professionals kan beschikken om dit allemaal goed te regelen. Wij zijn van mening dat het goed is dat onze gemeente voor het inkopen van de juiste zorg moet blijven samenwerken met andere gemeenten in onze regio. Hiermee kan de beste zorg tegen een betaalbare prijs worden geleverd.
- D66 zet ook in op vroegsignalering en goede ondersteuning van basisscholen en verenigingen. Dit doen we door middel van het schoolmaatschappelijk werk en samenwerking tussen (sport)verenigingen en jeugd- en jongerenwerk.
- De gemeente moet zich maximaal inspannen om eventuele tekorten in huisartszorg op te lossen. D66 heeft hierbij een voorkeur voor huisartsen die zich in onze kernen vestigen en daardoor binding hebben met onze gemeenschap.
- De praktijkondersteuner Jeugd bij de huisarts vervult ook een belangrijke taak bij het vroegtijdig signaleren van problemen en kan daardoor tijdig hulp bieden om erger voorkomen.
- D66 vindt dat goed opgeleide en samenwerkende wijk-/buurtteams van groot belang zijn bij de inzet van specialistische jeugdzorg en de inzet van verschillende vormen van jeugdzorg. De regie en de betrokkenheid van het gezin moet hierbij zoveel zo veel mogelijk worden behouden.

Preventie

- D66 wil stimuleren dat er voldoende sportaanbod en andere mogelijkheden voor bewegen komen voor alle inwoners van de gemeente. Door regelmatig te bewegen zitten mensen beter in hun vel en onderhouden ze meer sociale contacten. D66 wil verder stimuleren dat we werken aan de rookvrije generatie.
- D66 wil dat bewegen en spelen een belangrijke plek inneemt op de tekentafel bij het inrichten van de fysieke leefomgeving. Want hoe je een woonwijk ontwerpt, maakt veel verschil. Met alleen maar parkeerplaatsen en bushaltes, of juist met fietspaden, wandelroutes en ook skeelerroutes. Een groene omgeving waarin beweging wordt gestimuleerd, levert een bijdrage aan de gezond-

heid. Daarbij heeft D66 ook oog voor de specifieke doelgroepen, zoals kinderen, ouderen en inwoners met een beperking.

- D66 wil onderzoeken welke rol de gemeente kan spelen bij het stimuleren in het aanbieden van gezonde voeding, in plaats van nog meer snackbars en fastfood ketens. Op deze manier willen we proberen de gezondere levensstijl dichterbij de inwoners te brengen.

Welzijn

- D66 vindt het belangrijk dat mensen zelf regie hebben op hun leven, ook in de toekomst. We hanteren daarbij het uitgangspunt: 'Laat iedereen vrij, maar niemand vallen'.
- De ouderen van nu willen kwaliteit van leven. Daarbij willen ze midden in de samenleving staan. D66 wil dat de zorg daarop ingericht wordt. Fijn wonen, goede zorg, een daartoe bestemde seniorenwoning op de juiste plek kan het verschil maken tussen langer thuis wonen of opname in het verzorgings- of verpleeghuis.
- D66 vindt het belangrijk dat ouderen zelf regie kunnen houden over hun dagelijks leven. Daarom willen we eigen initiatieven, waarbij ouderen samen met vrijwilligers zorg en samenzijn lokaal organiseren, maximaal faciliteren. Daarbij vindt D66 dat alle overheden zich maximaal moeten inspannen voor meer woon/ zorgcombinaties.

- Mensen die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, hoeven niet altijd naar een verzorgingshuis. Hulp vanuit hun eigen netwerk kan evenals beschikbare thuiszorg helpen voorkomen dat zwaardere hulp nodig is. Zo houden mensen keuzevrijheid over waar en hoe zij oud worden. D66 vindt dat we daar in de gemeente ruimte voor moeten maken, evenals voor voldoende plekken voor tijdelijke opnames in verzorgingshuizen. Samenwerking met woningcorporaties is essentieel om deze keuzevrijheid voor ouderen met een bescheiden inkomen te verzekeren.

Mantelzorg en informele zorg

- D66 vindt het belangrijk om de mantelzorgers in onze gemeente te ondersteunen, door middel van bijeenkomsten waar mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten, hulp vanuit het Bureau Mantelzorgondersteuning en mogelijkheden voor respijtzorg (het tijdelijk kunnen overdragen van de zorg). Een jaarlijks moment om ze in het zonnetje te zetten vinden we belangrijke blijk van waardering.
- D66 is van mening dat mantelzorgers actief moeten worden betrokken bij de formele zorg, bijvoorbeeld als gesprekspartner bij de zogenaamde keukentafelgesprekken.
- Voor D66 is het belangrijk dat respijtzorg nog meer wordt gefaciliteerd vanuit de gemeente en dat hier meer bekendheid aan wordt gegeven. Voor D66 zijn de Adviesraad Sociaal Domein en de Samenwerkende Ouderenbonden hierbij belangrijke gesprekspartners.

Participatie

- D66 streeft naar een samenleving, waar iedereen naar vermogen kan deelnemen. Dit vraagt in het beleid vaak om maatwerk. Ook voor bijstandsgerechtigden kiest D66 uitdrukkelijk voor maatwerk. De gemeente zal innovatief te werk moeten gaan, liefst in regionaal verband, zodat gemeenten van elkaar kunnen leren. Vrijwilligerswerk als tegenprestatie is een belangrijke opstap naar een betaalde baan. Extra aandacht vormt de groep statushouders, die zo snel mogelijk geholpen moet worden om zichzelf te kunnen redden in onze gemeente. Zo is het belangrijk dat zij zo snel mogelijk de Nederlandse taal leren. De bibliotheek en het taalhuis kunnen hierbij helpen. Ook hiervoor mag wat ons betreft een tegenprestatie worden verwacht in de vorm van vrijwilligerswerk. In onze gemeente zijn veel sociaal- en maatschappelijk bewogen ondernemers. Zij zijn bereid te helpen waar zij kunnen, om mensen een kans te bieden op werk. Niet altijd vinden de werkzoekende en werkgever elkaar even makkelijk. D66 vindt dat de gemeente hierbij een belangrijk rol heeft en actief contact moet zoeken met deze betrokken ondernemers. Dit geldt ook voor het realiseren van beschutte werkplekken voor hen die dit nodig hebben.

Maatschappelijke ondersteuning en zorgvoorzieningen

- De WMO stelt de zorgbehoefte expliciet centraal. D66 wil daarom dat kwetsbaren de zorg krijgen die zij nodig hebben. We worden met z'n allen steeds ouder en we blijven langer zelfstandig wonen, daardoor zullen er steeds meer mensen een beroep doen op zorgvoorzieningen vanuit

de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Algemene voorzieningen voor bepaalde doelgroepen kunnen hieraan bijdragen. D66 vindt het belangrijk dat er ook zoveel mogelijk ruimte is voor maatwerk, het PersoonsGebonden Budget (pgb) is daarbij een belangrijk middel. Zorgvoorzieningen kosten geld en D66 vindt het eerlijk als mensen ook zelf een bijdrage leveren. Uiteraard moeten voorzieningen wel betaalbaar en bereikbaar zijn voor iedereen en een eigen bijdrage mag nooit een reden zijn om geen gebruik te maken van zorg of voorzieningen. Kwetsbare mensen met een laag inkomen willen we daarom zoveel mogelijk ontzien. D66 vindt het belangrijk dat mensen die dat willen en nodig hebben, goede maatschappelijke ondersteuning krijgen. De inzet van een onafhankelijke cliëntondersteuner kan hierbij helpen.

Vrijwilligers

- Binnen onze gemeente zijn veel vrijwilligers actief bij verschillende organisaties. D66 is van mening dat vrijwilligerswerk een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid en saamhorigheid in de lokale samenleving. D66 erkent dat het voor besturen van organisaties steeds moeilijker wordt om voldoende vrijwilligers te vinden. Ook worden er steeds meer eisen gesteld aan vrijwilligers. D66 wil dat alle vrijwilligers kosteloos via de gemeente een zogenaamde verklaring omtrent gedrag kunnen aanvragen. Ook is D66 van mening dat de gemeente vrijwilligersorganisaties blijvend moet ondersteunen via het Bureau Vrijwilligerswerk.

Immigratie

- Wat D66 betreft staat Lansingerland klaar om de meest kwetsbare mensen (vluchtelingen en statushouders) naar vermogen op te vangen. Juist als de internationale situatie een bedreiging vormt voor velen, staat Lansingerland klaar voor opvang waar nodig. De gemeente werkt actief mee aan betere inburgering en experimenteert ook met nieuwe methoden, zoals bijvoorbeeld sponsoring door private partijen.

Sport

- D66 Lansingerland wil dat de gemeente de sportiefste gemeente van de regio is. Dat meten we door te kijken hoeveel mensen lid zijn van een sportvereniging of lid zijn van een sportclub. Sport geeft mensen zelfvertrouwen. Het biedt kansen om mee te doen in de samenleving. Wat ons be-

treft moeten sporten en bewegen daarom voor iedereen toegankelijk zijn: voor jong en oud, arm en rijk, met of zonder beperking, binnen of buiten verenigingsverband en ongeacht je achtergrond.

- Voor de georganiseerde sport zijn gezonde verenigingen van groot belang. D66 vindt dat verenigingen in de eerste plaats vanuit hun eigen kracht en visie invulling geven aan hun rol binnen de gemeente. D66 gaat ervan uit dat gebruikers van sportvoorzieningen voor zowel de binnen- als buitensport een reële bijdrage leveren aan het gebruik en onderhoud hiervan.
- D66 wil een (financiële) bijdrage vanuit de algemene middelen leveren, om de sportfaciliteiten op het gewenste kwaliteitsniveau te houden. Ook is het de taak van de gemeente om er voor te zorgen dat er voldoende sportvoorzieningen en –sportfaciliteiten zijn. Belangrijke uitgangspunten zijn de behoeften van de sportverenigingen en de (financiële) mogelijkheden van de gemeente. De sportraad is voor D66 een belangrijke gespreks- en samenwerkingspartner. Samen met sportverenigingen, scholen, kinderopvang en maatschappelijke organisaties werken we aan het lokale sportbeleid en maken we afspraken in een gezamenlijk lokaal sport akkoord.
- Alle kinderen moeten in gelegenheid zijn om te kunnen en mogen sporten in verenigingsverband, ook voor kinderen uit minder bedeelde gezinnen. Daarom ondersteunt D66 het jeugdsportfonds.
- Expeditie Lansingerland, een initiatief dat in corona tijd is ontstaan zorgt voor sportactiviteiten waar alle kinderen aan mee kunnen doen. D66 wil dit goede initiatief doorzetten.
- Naast voorzieningen voor georganiseerde sporters zorgt de gemeente ook voor voldoende faciliteiten voor de vrije sporters in de vorm van sportterreintjes en trapveldjes in de wijk en wandel-, skate-, ruiter en fietspaden in het groene buitengebied en kanoroutes. Buitenvoorzieningen zijn belangrijk in het faciliteren van bewegen.

Ruimte voor ondernemen

Vrij zijn betekent ruimte om te ondernemen, een slimme verdeling van de schaarse ruimte, zonder overbodige regels en belemmeringen. De gemeente Lansingerland ligt centraal in een economisch sterke regio.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

Vitale economie, duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen

- D66 wil slim omgaan met de schaarse ruimte en ondernemers meer betrekken bij modernisering, en verduurzaming van bedrijventerreinen. Daarbij zijn energiezuinigheid, opwekken van duurzame energie en klimaatadaptatie belangrijke principes om duurzaam te ondernemen.
- D66 is ook groot voorstander van het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Hierin bieden ondernemers bijvoorbeeld mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een passende werkplek. D66 wil dat de gemeente de ondernemers hierin gaat stimuleren,.
- D66 wil de winkelbranches, detailhandel, horeca en evenementensector helpen in de opstart na de lastige corona periode, zoals meer flexibel zijn met openingstijden (op zondagochtend eerder open), bij inrichting van terrassen en het ruimte bieden voor het opzetten of organiseren van evenementen of activiteiten, waarbij uiteraard rekening wordt gehouden met de omwonenden. Passend in de vanuit de overheid opgelegde beperkingen.

Economie van de toekomst

- In onze gemeente zijn veel vernieuwende ondernemers actief met het ontwikkelen van duurzame en toekomstgerichte oplossingen. In de nieuwe economie is steeds minder onderscheid tussen

werk en privé. Vooral kleine ondernemers zonder personeel (ZZP'ers) vragen om maatwerkoplossingen.

- Er moet gelegenheid worden geboden voor ondernemers om in de buurt te werken en andere ondernemers te ontmoeten.
- D66 wil dat er meer gebruik wordt gemaakt van aardwarmte in onze gemeente. Aansluiting op het regionale warmtenetwerk tussen Rotterdam, Den Haag en Leiden vinden wij hierbij van groot belang.
- Initiatieven van ondernemers voor opwekking, gebruik en opslag van duurzame energie in de vorm van zonne-energie moeten, met name op daken van bebouwing en op plekken in het glastuinbouwgebied waar dat mogelijk is, zoveel mogelijk worden gestimuleerd en gefaciliteerd.
- Lansingerland zet zich in voor startende en sociale ondernemers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan flexibele werkplekken in business centre, faciliteiten voor ZZP'ers en start-ups.

Glastuinbouw

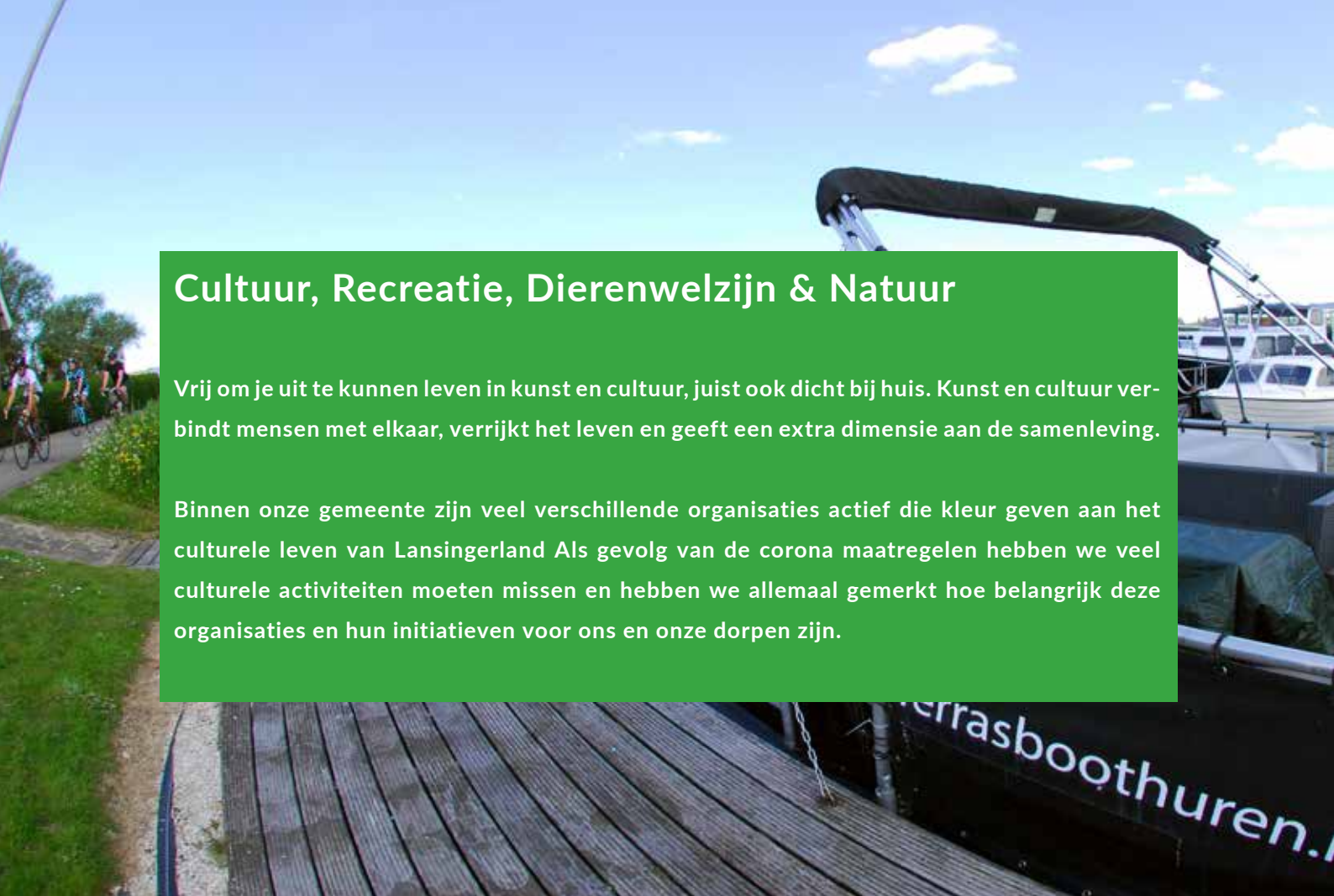
- De glastuinbouw is belangrijk voor de regionale economie. Regelgeving richten wij zo in zodat duurzame innovatie bevorderd wordt. D66 wil dat de glastuinbouw zich vooral inzet voor verdere verduurzaming, zodat Lansingerland ruim aan de kabinetsdoelstellingen voldoet en een bijdrage levert aan het klimaatakkoord van Parijs.
- D66 wil bedrijven in de duurzame glastuinbouwgebieden faciliteren in het wegnemen van belemmeringen voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering. Daar waar mogelijk versoepelen we de regels, mits ze geen negatief effect hebben op het milieu.
- D66 ziet graag dat oude en vervallen kassen in onze gemeente worden gesaneerd, om ruimte te bieden aan een innovatieve, duurzame sector.
- Verder wil D66 dat de kassen in deze duurzame glastuinbouwgebieden op (korte) termijn volledig emissievrij zijn.
- D66 wil tuinders en boeren stimuleren de daken van bedrijfsruimten te gebruiken of beschikbaar te stellen voor zonnepanelen. Voorlichting en overleg is nodig om ondernemers te interesseren deel te nemen aan de warmterotonde. De warmterotonde zorgt ervoor dat warmte uit de industrie en havengebied onze huizen en bedrijven kunnen verwarmen.
- D66 wil samen ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen (de triple helix) nadenken en werken aan de toekomst van de glastuinbouw. Bijvoorbeeld de inzet op AI toepassing.
- De gemeente moet actief inspelen op wat in de toekomst nodig is met betrekking tot bestemmingsplannen en andere randvoorwaarden. Een meerlaags teeltsysteem met LED-verlichting en gecontroleerd (micro)klimaat vraagt bijvoorbeeld om andere en hogere bedrijfsgebouwen in het glastuinbouwgebied. De experimenten van nu, zijn de standaarden van de toekomst.

Detailhandel en bedrijventerreinen

- D66 zet in op gevarieerde, aantrekkelijke winkelcentra, gebaseerd op vraaggestuurd in plaats van aanbodgestuurd detailhandelsbeleid. Hierbij staan de behoeften van inwoners centraal en houden we rekening met de rol van internet. We proberen leegstand te voorkomen, door samen te werken met de ondernemers en waar nodig regels te versoepelen.
- D66 vindt het belangrijk dat ondernemers in onze gemeente de ruimte krijgen om te ondernemen. Dat vraagt ook om heldere, eenduidige regels en communicatie tussen gemeente en ondernemers. D66 is ook groot voorstander van maatwerk als het gaat om de samenwerking tussen ondernemers onderling en tussen ondernemers en de gemeente. Belemmerende regels moeten zoveel mogelijk worden vermeden.
- De winkelcentra moeten zo ingericht worden dat ze concurrerend kunnen zijn voor de e-commerce zaken en integraal onderdeel hiervan vormen.
- De Lansingerlandse kernen moeten zich gaan onderscheiden, door innovatieve concepten, bijvoorbeeld door mixing van verschillende activiteiten onder één dak of een specifiek regionaal aanbod. Denk aan het wijntje bij de kapper of koffie met wat lekkers bij de boekhandel. Alleen een centrum dat meerwaarde biedt tegenover online winkelen is toekomstbestendig.
- Op onze bedrijventerreinen is nog ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven. De gemeente moet vestiging verder stimuleren.
- Kantoorpanden optimaal benutten door andere bestemmingen eraan te geven.
- D66 vindt het verder belangrijk dat bedrijventerreinen netjes, veilig en aantrekkelijk zijn ingericht. Hierin moeten gemeente en ondernemers samenwerken.
- Verbetering, herinrichting kan op basis van Bedrijven InvesteringsZones (BIZ), wat volgens D66 een beter instrument is dan het generieke ondernemersfonds. Bij BIZ betalen de ondernemers in een begrepsd gebied een toelage op de OZB. Dit geld komt rechtstreeks ten goede van verbeteringen voor dit gebied.

Cultuur, Recreatie, Dierenwelzijn & Natuur

Vrij om je uit te kunnen leven in kunst en cultuur, juist ook dicht bij huis. Kunst en cultuur verbindt mensen met elkaar, verrijkt het leven en geeft een extra dimensie aan de samenleving.

Binnen onze gemeente zijn veel verschillende organisaties actief die kleur geven aan het culturele leven van Lansingerland. Als gevolg van de corona maatregelen hebben we veel culturele activiteiten moeten missen en hebben we allemaal gemerkt hoe belangrijk deze organisaties en hun initiatieven voor ons en onze dorpen zijn.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

Cultureel ondernemerschap

- D66 vindt het belangrijk dat initiatieven op gebied van kunst en cultuur voortkomen uit de gemeenschap zelf en voor alle inwoners toegankelijk zijn. We zijn trots op onze culturele organisaties en lokale kunstenaars. D66 wil het cultureel ondernemerschap binnen onze gemeente verder stimuleren en ondersteunen, zodat we kunnen blijven genieten van optredens van lokale muziek- en toneelverenigingen en een evenement als De Verbeelding. We zien graag dat lokale talenten en kunstenaars de mogelijkheid krijgen om hun kunsten kunnen tonen, bijvoorbeeld langs de kunstroutes door onze gemeente.
- D66 is blij met de plannen voor het Cultuurhuis in Berkel Centrum West. D66 ondersteunt de ambitie om hier een "hotspot" vol films, theater, boeken, educatie, horeca, informatie en cursussen van te maken. Met twee filmzalen en een multifunctionele theaterzaal en twee studio's biedt het de gemeente veel moois.
- D66 ziet mooie initiatieven binnen het onderwijs om jongeren kennis te laten maken met kunst en cultuur (Rijke school) waar de combinatie wordt gemaakt tussen formeel en informeel leren.
- D66 wil dat het Stimuleringsfonds particulier initiatief voor de ondersteuning van culturele initiatieven in onze gemeente blijft behouden.

- D66 wil dat de gemeente het Jeugdcultuurfonds financieel blijft ondersteunen zodat kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen de kans krijgen deel te nemen aan culturele activiteiten, zoals theaterschool en muziekles.
- D66 ziet belang in de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein. De bibliotheek kan hierbij een grote rol spelen. De bibliotheek heeft niet alleen culturele, maar ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke rol in de lokale gemeenschap.

Recreatie

- Voor behoud en realiseren van “prettig wonen” in onze gemeente zet D66 zich in voor uitbreiding van recreatieve voorzieningen, wat belangrijk is voor het welzijn van mensen. Goede fiets- en wandelverbindingen tussen de wijken en het groene buitengebied is hier van belang. De Groenzoom, het Annie MG Schmidt park en het Rottemereengebied moeten we koesteren.
- D66 is voorstander van particuliere initiatieven in openbaar groengebieden, zoals de Idylle in het Offenbachplantsoen. Bij de ontwikkeling of herinrichting van groengebieden moeten recreatie, natuurwaarden, biodiversiteit, waterberging in de plannen worden meegenomen. Een ander voorbeeld dat navolging zou kunnen krijgen is bijvoorbeeld de Tuin van Floddertje.
- Delen van de grote recreatiegebieden zouden meer kunnen verruigen en vernatten ten behoeve van de versterking van de inheemse biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Voor de jeugd is het belangrijk dat er voldoende plek is om elkaar te ontmoeten, zoals bij het skatepark en de fitnessplek in het Annie M.G. Schmidt park.
- D66 vindt het belangrijk dat het netwerk van fietsroutes wordt afgerond, de kwaliteit van de fietspaden verder wordt verbeterd en deze goed onderhouden worden. Verder wil D66 stimuleren dat er voldoende oplaadpunten voor de elektrische fiets worden gerealiseerd, en dat snelverkeer op de recreatieve fietsroutes wordt beperkt.

- D66 is een groot voorstander van het professioneel vuurwerkshow op Oud en Nieuw. Dit voorkomt vuurwerkoverlast, verminderd vuurwerkletsel en verminderd stress van dieren.

Dierenwelzijn en natuur

- Voor dierenwelzijn is het belangrijk dat dieren de ruimte hebben. Daarom moeten er meer losloopgebieden komen in de buitengebieden, bijvoorbeeld noordkant van het Annie M.G. Schmidt-park. Meer uitrenveldjes in de wijken. Voor ruiters moeten er meer ruiterspaden in het buitengebied komen.
- Misstanden bij de behandeling, huisvesting of verzorging van dieren moeten worden voorkomen. Meer actieve communicatie/voorlichting over hoe om te gaan met dieren kan samen met dierenwelzijnsorganisaties worden vormgegeven.
- Handhaving bij dierenmishandeling blijft voor D66 prioriteit.
- D66 is voorstander voor de opruimplicht van zowel honden- als paardenpoep. Daarnaast vindt D66 dat er beter gehandhaafd moet worden op de aanlijnplicht van honden, met name in het broedseizoen.
- D66 vindt dat de gemeente bij ruimtelijke ordening meer rekening moet houden met voldoende leefgebied voor fauna (w.o. broedgebied voor vogels).
- Het is belangrijk dat lichtverstoring en geluidshinder in natuur en recreatiegebieden wordt voorkomen.

Energie & Klimaatbeleid

Vrij zijn betekent eigen keuzes maken hoe we energie- en klimaatdoelen in onze gemeente samen met onze burgers en ondernemers realiseren. Maatwerk op lokaal niveau waarbij we onze inwoners adviseren wat de beste investeringen zijn om energie te besparen.

De klimaatverandering gaat sneller dan verwacht en is nu al merkbaar in Nederland. De gemiddelde temperaturen nemen wereldwijd onverantwoord toe, met lange periodes van extreme hitte, droogte en bosbranden tot gevolg. Ook neemt de neerslag extreme vormen aan wat leidt lokaal wateroverlast en overstromingen (Limburg).

Daarom moet ieder land, provincie en gemeente maatregelen nemen waarmee de omvang en snelheid van de temperatuurstijging worden beperkt. De samenleving zal zich aan het veranderende klimaat moeten aanpassen. D66 wil van Lansingerland een klimaatbestendig gemeente maken, in lijn met de afspraken uit het klimaatakkoord. Dit betekent dat D66 gaat voor energietransitie in Lansingerland. Schone energieopwekking wordt bereikbaar voor de inwoners van Lansingerland. De gemeente neemt hierin het voortouw.

De transitie 'van het gas af' heeft impact tot achter de voordeur van mensen. Dus, of het nu windmolen, zonnepanelen, waterstof of warmtenetten zijn: het tijdperk van traditionele vormen van energieopwekking en warmte-voorzieningen komt ten einde. De uitdaging is om een energietransitie vorm te geven die blijk geeft van de urgentie van het moment en die tegelijkertijd mensen écht bij deze energietransitie betreft.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

Energietransitie, nationaal en lokaal

- D66 is er van overtuigd dat de verduurzaming van de energievoorziening (energietransitie) alle inwoners aangaat. Het raakt bijvoorbeeld de energie- en warmtevoorziening van huizen en andere gebouwen, het gebruik van brandstoffen bij industriële productieprocessen in onder meer de glastuinbouw, de elektrificatie van het verkeer en het opwekken van schone, duurzame en hernieuwbare energie.
- De gemeente heeft een regierol bij de verduurzaming van de gebouwde omgeving. “Samen doen” is voor D66 het centrale begrip in dat verband. Samen doen: zowel in regionaal verband als binnen de gemeente, met netbeheerders, bedrijven, instellingen, maatschappelijke organisaties, gebouw-eigenaren en – uiteraard – de inwoners. “Samen doen” is meer dan alleen de mogelijkheid bieden van formele participatie via het indienen van een zienswijze in juridische procedures volgens de Algemene wet bestuursrecht. Er moeten gerichte participatiemogelijkheden geboden worden aan anderen dan de gebruikelijke deelnemers aan dergelijke trajecten. Bijvoorbeeld via het kunnen deelnemen bij het maken van het transitieplan voor de eigen wijk en via keukentafelgesprekken en inzet van procesbegeleiders. Bij participatie moet het ook kunnen gaan om financiële participatie, zoals kunnen meeprofiten van de opbrengsten van lokale opwek van duurzame energie via een zonnepark.
- Er moet ruimte zijn voor lokale initiatieven zoals een energiecollectief of coöperatie voor aardwarmte/ warmtenet/zonne-energie. Zo werkt de gemeente het afgelopen jaar samen met de energiecoöperatie Lansingerstroom. Deze coöperatie kent inmiddels vele leden in onze gemeente en is een belangrijke speler waar het gaat om het draagvlak voor de energietransitie. We willen deze samenwerking versterken.

Bij de energietransitie zet D66 in de periode 2022 t/m 2026 sterk in op het treffen van energiebesparende maatregelen, grootschalige opwek van (duurzame) zonne-energie en gebruik van aardwarmte en restwarmte voor ruimteverwarming van woningen en andere gebouwen:

- D66 is voorstander van toepassing van nieuwe technieken en innovaties om de ambitieuze doelen voor energiebesparing en het opwekken van schone en duurzame energie te realiseren;

- De gemeente moet een maximale benutting van de mogelijkheden voor opwekken van zonne-energie nastreven, zowel grootschalige opwek (zonneparken en zonnepanelen in waterbassins bij glastuinbouwbedrijven), als kleinschalige (zon-op-dak van nieuwe en bestaande gebouwen en op parkeerplaatsen).
- De gemeente moet ook maximaal gebruik van geothermie (aardwarmte) nastreven voor verwarming van gebouwen en de glastuinbouw.
- Restwarmte moet binnen redelijke termijn verduurzamen van fossielvrije bronnen naar schone en duurzame energiebronnen.
- Nieuwe gemeentelijke subsidies voor projecten voor gebruik van fossiele brandstoffen staan we in de komende gemeenteraadsperiode (en daarna) niet meer toe.

Energiebesparing in gebouwen

- D66 vindt dat de gemeente inwoners meer moet stimuleren in het nemen van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het beter isoleren van woningen en het plaatsen van zonnepanelen. Dit leidt niet alleen tot klimaatwinst, maar ook tot een lagere energierekening en een hoger wooncomfort.
- De energiecoaches en de energiewinkel waar inwoners informatie kunnen krijgen zijn mooie initiatieven die bijdrage aan meer kennis bij inwoners over duurzame maatregelen die zij zelf kunnen nemen. D66 vindt dat deze initiatieven verder bekendheid moeten krijgen.
- De gemeente ziet toe op de naleving van de energiebesparingsplicht voor bedrijven.
- Voor zover hun monumentale waarden daardoor niet worden aangetast, moeten ook monumenten worden verduurzaamd (geïsoleerd, dubbel glas en van het gas af).

Wijkplannen

- De energietransitie is een ingrijpend traject, dat voor iedereen haalbaar en betaalbaar moet zijn, waaraan iedereen moet kunnen meedoen en dat lokaal stap voor stap en wijk voor wijk zorgvuldig moet worden uitgewerkt in wijkplannen. De in een wijkplan gemaakte keuzen moeten door de gemeenteraad juridisch worden verankerd in het gemeentelijke omgevingsplan, zodat gebouweigenaren en andere belanghebbenden vroegtijdig weten waar zij aan toe zijn en zij op basis daarvan handelingsperspectief voor het nemen van beslissingen over de aanpassing van hun gebouw wordt geboden.
- De wijkplannen geven invulling het stoppen van het gebruik van fossiele brandstoffen, de overstap naar een duurzaam alternatief voor ruimteverwarming, het tegengaan van de gevolgen van belasting van het elektriciteitsnet.
- D66 wil voorkomen dat warmtebedrijven een monopoliepositie krijgen in Lansingerland. De gemeente bepaalt wanneer de wijk van het aardgas af gaat en welk duurzaam systeem daarvoor in de plaats komt. Als voor een wijk de overstap van aardgas naar een collectief warmtesysteem in beeld

is, moet de gebouweigenaar de keuzemogelijkheid hebben om naar dat collectieve systeem over te stappen of zelf voor een ander duurzaam alternatief te zorgen. Heeft de eigenaar eenmaal voor aansluiting op het collectieve systeem gekozen, kunnen kosten verbonden zijn aan het ongedaan maken van die keuze.

Windturbines

- D66 vindt dat moet worden onderzocht wat de haalbaarheid is van het plaatsen van windmolens of windturbines op strategische plekken binnen de gemeente. Wel binnen randvoorwaarden (ruimtelijke inpasbaarheid, natuur, gezondheid omwonenden, externe veiligheid, lokaal eigendom) zijn wat D66 betreft windturbines een aanvulling op de energietransitie en klimaataanpassing.

Biomassa

- De opwekking van energie/warmte door verbranding van biomassa, zoals hout of houtpellets, verkiezen we als D66 niet, dit vanwege de negatieve effecten voor de luchtkwaliteit door uitstoot van fijn stof en stank- en rookoverlast. Daarbij staat de duurzaamheid ervan ter discussie.

Afval

- In een circulaire economie worden grondstoffen hergebruikt en zorg je dat het volume aan afvalstromen wordt geminimaliseerd. Het voorkomen van afval begint al bij het ontwerp van een product. Denk aan materiaalkeuzes, het modulair kunnen bouwen, maar ook duurzame manier van verpakken.
- Lansingerland loopt flink achter op het gebied van afvalscheiding. Het doel van minimaal 75% van het huishoudelijk afval gescheiden op te halen had allang gehaald moeten zijn. Hetzelfde geldt voor het reduceren van de hoeveelheid restafval naar 100 kilo per inwoner per jaar. De kosten voor restafval blijven stijgen, wat leidt tot hogere lokale lasten voor inwoners.
- D66 is voorstander om inwoners die weinig restafval aanbieden een korting te geven op de afvalstoffenheffing, zodat zij direct profijt hebben van de kostenbesparing die zij helpen bewerkstelligen. Daarbij vermindert dit het risico op afvaldumping.
- D66 vindt het belangrijk om afval in de openbare ruimte aan te pakken; vervuiling en dumping is niet acceptabel.
- Door slimmer afval op te halen (smart routing) zorgen we ervoor dat afval op het meest opportune moment opgehaald wordt en de vuilniswagen zo vol mogelijk zit.
- D66 wil bedrijven meer bewust maken van de van verminderen van afvalstromen en meer in te zetten op hergebruik.

De inwoners en ondernemer staan centraal

Inwoners en ondernemers dienen niet alleen betrokken te worden bij het maken van plannen, ook tijdens de uitvoering ervan moet de gemeente dicht bij haar inwoners staan. D66 wil veranderingen op het gebied van participatie omdat daar een kwaliteitsslag nodig is. Dienstverlening hoort laagdrempelig, responsief en digitaal te zijn, waarbij inwoners zo snel mogelijk antwoord krijgen op hun vragen. De gemeente komt haar beloften na en is zo transparant mogelijk, zonder dat dit ten koste gaat van privacy. Dit goede bestuur strekt zich verder dan alleen de gemeente: ook bij regionale samenwerking zoals de GGD, jeugdzorg of veiligheidsregio taats De inwoner en ondernemer staan centraal in Lansingerland. D66 kijkt kritisch naar samenwerkingsverbanden in de regio en streeft naar meer democratische controle, zodat de kwaliteit van de dienstverlening voor de inwoner en ondernemer gehandhaafd blijven én waar nodig verbeterd worden.

D66 in Lansingerland heeft de volgende prioriteiten:

De inwoner en ondernemer staan centraal: maak heldere afspraken

- D66 vindt duidelijkheid, uitlegbaarheid, proportionaliteit (en bewezen nut) van regels, naast de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, van groot belang. Regels en kaders of richtlijnen faciliterend zijn aan, de inwoners, ondernemers en organisaties. Daar waar regels in de praktijk hun doel voorbijschieten moeten deze ter discussie worden gesteld en moet er bereidheid bestaan, zowel bij het gemeentelijk apparaat als bij de politiek, om deze regels opnieuw te beoordelen of evalueren en zo nodig snel te wijzigen.
- Cruciaal is het goede contact tussen het gemeentebestuur, de gemeenteraad en het ambtelijk apparaat met de inwoners, ondernemers en organisaties van Lansingerland. Voorlichting en informatieverstrekking op het juiste moment en in de juiste vorm hoort hierbij; correcte en tijdige beantwoording door de gemeente van vragen, het hebben van duidelijke aanspreekpunten/accountmanagers in het ambtelijk apparaat, inzet van kernwethouders voor de kernen in onze gemeente op belangrijke dossiers. De gemeente is immers bij uitstek de plaats waar de lijnen kort kunnen en moeten zijn tussen de overheid en inwoners, onderneming en organisaties.
- D66 wil dat inwoners, bedrijven en organisaties ook bij een onafhankelijk loket kunnen aankloppen voor hun ervaringen met de gemeentelijke organisatie. D66 wil daarom dat de ombudsman dichter

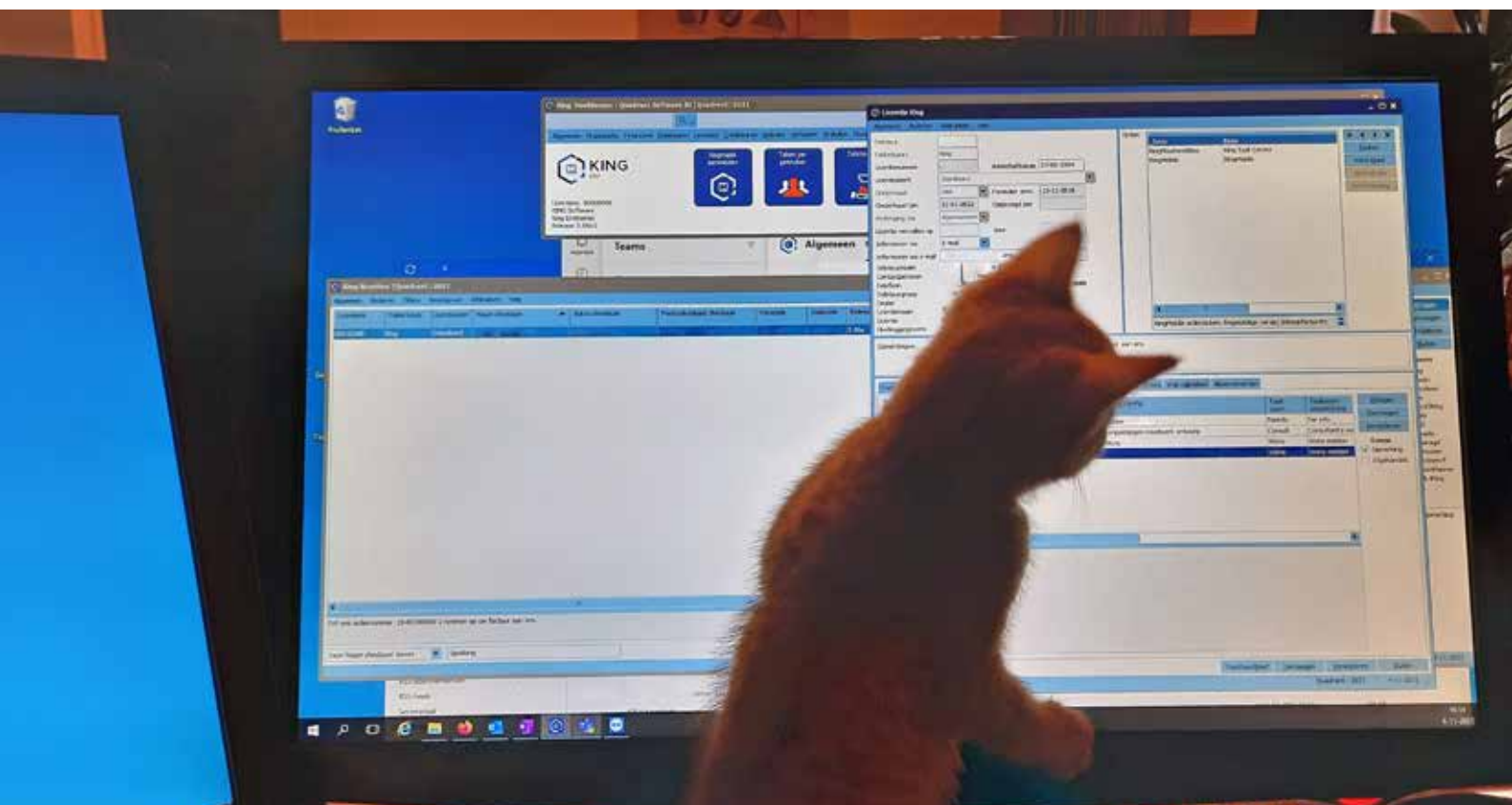

bij de inwoners komt te staan en dat Lansingerland zich aansluit bij de gemeentelijke ombudsman. De voordelen hiervan zijn dat de gemeentelijk ombudsman laagdrempeliger is voor inwoners om naar toe te stappen. Ook kent de gemeentelijk ombudsman de regio beter. De gemeentelijk ombudsman maakt ook jaarlijks een samenvatting van de klachten die zijn binnengekomen en koppelt dit terug aan de gemeenteraad en het bestuur, hierdoor kan iedereen zich een beter beeld vormen waar de meeste klachten zich voordoen.

- D66 wil dat er een ombudsman komt voor jeugdzaken. Vanaf januari 2015 al zijn de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdhulp. kinderen, jongeren, ouderen en professionals die niet tevreden zijn over de zorg, hulp of onderwijs kunnen bij de kinderombudsman terecht. De kinderombudsman behandelt vragen en klachten over de gemeente en over de aanbieders op het terrein van jeugdhulp en onderwijs.

Dienstverlening in een digitaal tijdperk

- D66 vindt het belangrijk dat de gemeente een goede dienstverlening biedt aan haar inwoners, ondernemers en organisaties. Eén van de uitgangspunten van D66 is dat er vertrouwen is op de eigen kracht van mensen. Gemeenten kiezen steeds vaker voor het bieden van digitale dienstverlening, bijvoorbeeld voor het aanvragen van een paspoort, de verlenging van het rijbewijs en andere zaken. D66 wil dat de gemeente oog blijft houden voor de mensen die minder digitaal vaardig zijn.
- D66 vindt dat Lansingerland maximaal gebruik moet maken van digitale voorzieningen die over-

heidsbreed beschikbaar zijn, zoals de berichtenbox, MijnOverheid en DigiD.

- D66 wil dat dat digitale middelen toegankelijk zijn en intuïtief. De gemeente biedt hulp voor inwoners die dat nodig hebben.
- Uiteraard blijven de gemeentelijke diensten toegankelijk voor inwoners die geen digitale hulpmiddelen gebruiken. Daarbij wil D66 dat de gemeente menselijk contact omarmd door bijvoorbeeld het voeren van een goed gesprek omdat het nog altijd mensenwerk blijft.
- D66 wil dat de gemeente zorgt voor een excellente (digitale) dienstverlening met oog voor privacy en veiligheid. D66 wil dat er serieus werk wordt gemaakt van cybersecurity zodat de gegevens veilig geborgd zijn en blijven. Dit moet periodiek worden gecontroleerd door onafhankelijke auditors/onderzoekers of ethische hackers.
- D66 vindt belangrijk dat de gemeente actief vraagt naar feedback van inwoners, ondernemers en organisaties die met haar samenwerken en communiceren om haar digitale systemen te verbeteren.

Solide financieel beleid van de gemeente

- D66 staat voor een sluitende begroting en verantwoord financieel bestuur, maar ook voor duurzame en toekomstgericht investeringen. Lansingerland is een gemeente in ontwikkeling en daarom zijn investeringen niet alleen onvermijdelijk maar ook wenselijk.
- Investeren horen in de visie van D66 gericht te zijn op de duurzame ontwikkeling van Lansingerland tot een groene gemeente die in balans leeft met het klimaat en de natuur. Ook eenmalige investeringen kunnen hier aan bijdragen, bijvoorbeeld in onderwijs of duurzame energie. Dit is ook precies hoe D66 de Eneco gelden wenst in te zetten. Investeren in doelen die zowel financieel rendement geven, maar vooral ook iets opleveren voor onze samenleving voor nu en in de toekomst.
- D66 pleit voor het terugbrengen van de hoge lokale lasten. Hierbij horen draagkracht en profijt centraal te staan. Het terugbrengen van deze lasten naar het landelijk gemiddelde is een belangrijk doel voor D66.

Veiligheid

- Op het gebied van veiligheid zet D66 zich in voor een gemeente waar inwoners zich veilig voelen en waarbij de ruimtelijke inrichting daarop is ingericht. De inzet van camera's is wat D66 beperkt tot tijdelijke inzet op bijzondere momenten, met onderbouwing en evaluatie achteraf.
- Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit is een tweede prioriteit, ook al is dit vaak onzichtbaar voor inwoners. Juist deze onzichtbaarheid maakt maatschappelijke bewustwording over ondermijning van de rechtstaat onmisbaar. Meer bewustwording helpt in het herkennen van criminele activiteiten. Daarbij is een solide en integer gemeentebestuur ook onmisbaar: ook de gemeenteraad moet zich bewust zijn van criminelen die zich proberen te mengen in het openbaar bestuur.

- D66 is tegen het verder symbolisch criminaliseren van onschuldig gedrag. Juist preventie is de sleutel tot succes en aanvulling op repressie van criminele activiteiten. Inwoners moeten een veilig gevoel hebben en de vrijheid hebben om te doen wat ze willen, zolang zij anderen niet tot last zijn.

Betrouwbaar democratisch bestuur

- D66 wil veranderingen op het gebied van participatie. In plaats van het louter vragen van inwoners om hun mening bij projecten, moet juist de inwoner centraal staan. De gemeente treedt op als partner en bemiddelaar bij initiatieven die van inwoners komen en zet zich in om een zo groot mogelijk draagvlak te creëren voor burgerinitiatieven. Daarnaast treedt de gemeente actief naar buiten om die groepen te benaderen die nu niet gehoord worden. De gemeente wacht niet alleen totdat inwoners haar benaderen, maar gaat de wijken in om input op te halen. De gemeente weet echter ook wanneer het moment daar is om juist naar de achtergrond te treden. Als inwoners zaken prima zelf kunnen regelen maakt de gemeente ruim baan. D66 ziet Lansingerland als een gemeente die samenwerkt met inwoners, maar die ook een kleinere rol niet uit de weg gaat.
- Tevens wil D66 nieuwe manieren om participatie te bevorderen. D66 pleit daarom voor het oprichten van een permanent lansingerlands burgerfora waarin ingelote burgers adviezen uitbrengen aan de raad en college. Daarnaast moet er ook ruimte zijn voor burgerinitiatieven voor referenda, waarbij de vraag niet alleen 'ja-nee' dient te zijn, maar ook kan bestaan uit verschillende beleids-opties.
- In de gemeenteraad streeft D66 een gezonde en duidelijke verhouding na tussen de raad en college. De raad neemt zijn kaderstellende rol meer dan serieus en houdt de uitvoering door het college sterk in de gaten. D66 sluit daarom de mogelijkheden tot een raadsbreed akkoord of een minderheidscoalitie niet uit - juist de inhoud zou de basis moeten zijn en niet partijpolitieke overwegingen.
- D66 wil in dat in alle fasen van besluitvorming - dus ook bij de beeldvorming, oordeelsvorming van de raad - inwoners en maatschappelijke organisaties uit de gemeente een meer prominente plek in kunnen nemen en de mogelijkheid geboden worden actief te participeren in het proces.
- Niet alleen de huidige kiezers moeten zich vertegenwoordigd voelen in Lansingerland. Als één van de jongste gemeenten van Nederland moet de politiek in Lansingerland ruimte geven aan jongeren om zich te laten horen. De zogenaamde 'zetel van de toekomst' dient nu eindelijk eens uitvoer te krijgen. Een permanente rol van jongeren in de besluitvorming is volgens D66 onmisbaar om Lansingerland ook in de toekomst aantrekkelijk te houden. Vanzelfsprekend spelen de Lansingerlandse scholen hierin ook een belangrijke rol.

Colofon

Het verkiezingsprogramma is tot stand gekomen via de fractie en leden van D66 Lansingerland, experts met goede ideeën en een scherpe blik en met bewoners en ondernemers uit onze omgeving. Al dan niet voortkomend uit hun eigen (werk)ervaring. Wij zijn hen onze grote dank verschuldigd.

Licentie

Alles in dit document, tenzij anders aangegeven, is gelicenseerd onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0 licentie. Alles in dit rapport mag bewerkt en opnieuw gedeeld worden, zolang aan correcte naamsvermelding voldaan wordt; te weten D66 Lansingerland.

Alle foto's uit dit document zijn in opdracht van D66 Lansingerland gemaakt en zijn beschikbaar onder naamsvermelding. De locatiekaart is ontworpen door Ronald van der Stad.

Reacties of input?

Stuur een mail: info@d66lansingerland.nl

